

Living Danube Limes

Valorizacija kulturne baštine i poticanje
održivog turizma ŽIVLJENJEM zajedničke baštine
na DUNAVSKOM LIMESU kao osnova za kulturnu
rutu

E-Bilten

Izdanje #1, Siječanj 2021

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme

Living Danube Limes

LIVING DANUBE LIMES JE KRENUO!

Projekt „Living Danube Limes“ (Valorizacija kulturne baštine i poticanje održivog turizma ŽIVLJENJEM zajedničke baštine na DUNAVSKOM LIMESU kao osnova za kulturnu rutu) pokrenut je 1. srpnja 2020. godine, a financira se u sklopu Interreg Dunavskog transnacionalnog programa. Cilj ovoga projekta je stvaranje temelja za buduću kulturnu rutu pod nazivom „Dunavski limes“, koja predstavlja rimsko nasljeđe duž dunavskog limesa, povezujući sve zemlje Podunavlja međusobno i istovremeno ih uključujući u golemu mrežu Granica Rimskog Carstva, koja se proteže od Hadrijanovog zida u Velikoj Britaniji do limita u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku.

Izuzetno nam je drago pružiti vam uvid u činjenice o projektu, detaljne informacije o našim partnerima, ali i obavijestiti vas o napretku u našem prvom izdanju biltena Living Danube Limes.

LIVING DANUBE LIMES U NEKOLIKO RIJEČI

Poticanje zajedničke veze u Podunavlju putem nasljeđa koje dijele sve podunavske zemlje glavni je cilj projekta Dunavskog transnacionalnog programa „Living Danube Limes“. Nasljeđe rimskog dunavskog limesa i sam Dunav povezuju Srednju s Jugoistočnom Europom, a Living Danube Limes dodatno će poboljšati tu vezu isticanjem zajedničke baštine i njena potencijala za budući razvoj.

Living Danube Limes će:

- njegovati zajednički rimski *brand* u podunavskim zemljama,
- utrti put za kulturnu rutu koja obuhvaća čitavo Podunavlje,
- razviti strategije za očuvanje i upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom i
- poticati razvoj zelenog i održivog turizma.

Da bi postigao ovaj cilj, projekt Living Danube Limes slijedi holistički pristup tim pitanjima, uključujući:

- arheologiju i povijest,
- muzeje kao centre širenja znanja, kako za akademsku, tako i za širu javnost,
- mjere zaštite kulturne baštine i rješenja održivog turizma.
- Akademska i široka javnost izravno su povezani s rekonstrukcijom rimskog dunavskog ophodnog broda tipa *lusoria* iz 4. stoljeća pr. n. e., koji je ujedno i fizička veza između identificiranih „pilot“ lokacija i samih zemalja partnera.

INFORMACIJE O PROJEKTU

Datum početka projekta: 01-07-2020

Datum kraja projekta: 30-12-2022

Budžet u eurima

Ukupno: 3151121.2

ERDF Doprinos: 2485485.95

IPA Doprinos: 130942.07

ENI Doprinos: 62024.92

Svi su ovi aspekti Living Danube Limesa jednako važni, međusobno povezani i izravno ovisni jedni o drugima:

Četiri odjeljka na grafikonu identična su četirima glavnim tematskim radnim paketima (WPT) u sklopu projekta Living Danube Limes:

- WPT1 „Karakterizacija podunavskog limesa“ bavi se arheologijom i poviješću rimskog doba uz Dunav.
- WPT2 „Smještanje i jačanje muzejskih klastera i posjetiteljskih centara u regiji Dunavskog limesa“ ekvivalent je dijelu muzejskih klastera na grafikonu.
- WPT3 „Transnacionalni koncept zaštite predmeta kulturne baštine uz Dunav, uključujući rješenja za zeleni turizam“ bavi se zaštitom rimske baštine kao i zelenim turizmom.
- WPI1 „Rekonstrukcija potpuno funkcionalnog rimskog dunavskog broda za povezivanje Podunavlja i poticanje održivog turizma“ dio je Living Danube Limesa u kojem se rekonstruira *lusoria* iz 4. stoljeća.

UPOZNAJTE LIVING DANUBE LIMES PARTNERE

Partnerstvo Living Danube Limes projekta sastoji se od 46 partnera (19 projektnih partnera i 27 pridruženih strateških partnera) iz 10 zemalja Podunavlja: Austrije, Njemačke, Češke, Slovačke, Mađarske, Hrvatske, Srbije, Bugarske, Rumunjske i Moldavije. Saznajte više o naših 19 projektnih partnera:

Danube University Krems, Centar za zaštitu kulturnih dobara (Austrija) Vodeći partner

DUK je vodeće javno sveučilište za kontinuirano obrazovanje u Europi. Svojom stručnošću u poučavanju i istraživanju radi na prevladavanju društvenih izazova. Smješten u UNESCO-vom kulturnom krajoliku Wachau u Austriji, polaže veliku vrijednost na poštivanje i održivo iskorištavanje kulturne baštine.

Unutar projekta, DUK je kao vodeći partner uglavnom uključen u svoj Centar za zaštitu kulturnih dobara. Centar primjenjuje širok, koherentan pristup povezan s praksom. Zahvaljujući bliskoj suradnji s Centrom za graditeljsku baštinu i infrastrukturu pri Odjelu za izgradnju i okoliš, mogu udovoljiti specifičnim zahtjevima i potrebama za kulturnim dobrima općenito, a posebno u mjestima UNESCO-ve svjetske baštine. Praktična provedba zaštite kulturnih dobara osigurana je kroz učinkovitu i globalnu mrežu.

Unutar Living Danube Limes projekta DUK doprinosi stručnosti u zaštiti kulturne baštine od svih vrsta prijetnji, od prirodnih do onih koje stvara čovjek, UNESCO-ve svjetske baštine, planova upravljanja spomenicima kulturne baštine, aspekata otpornosti kulturne baštine, pitanja kulturne održivosti i zelenog turizma. Osim toga, DUK projektu pruža arheološku stručnost, kao i stručnost u širenju novih spoznaja o rimskoj prošlosti u 21. stoljeću.

Friedrich-Alexander-Sveučilište Erlangen-Nuremberg (Njemačka)

Institut drevne povijesti na Sveučilištu Friedrich-Alexander Erlangen-Nuremberg jedan je od najinovativnijih instituta u Njemačkoj i širom svijeta. To se može vidjeti i u istraživanju i u obrazovanju:

U obrazovanju, Institut organizira projekt „Schülerkontaktstudium“ za cijelo sveučilište. Na taj način Profesura podupire prijelaz iz škole na sveučilište za učenike svih predmeta. Uz to, studenti drevne povijesti su tijekom studija na vježbama, seminarima, predavanjima (s pripadajućim tutorijalima) i tijekom ispita podržani obukom vezanom uz ispite i treninzima u pratnji seminara za kvalifikacijski rad na svim razinama.

Uz potporu Zaklade Gerda Henkel, ovaj institut pomažu DFG, Zaklade Volkswagen, Zaklade Thyssen, HRK, BMBF i EU programi financiranja. Institut provodi osnovna istraživanja s naglaskom na ustavnu povijest Atene, drevnu historiografiju, povijest rimskih provincija, povijest rimsko-germanskih odnosa i grčku epigrafiku. Publikacije o novim otkrićima i istraživačkim raspravama kontinuirano se objavljuju. Tijekom posljednje četiri godine uspostavljen je daljnji fokus na obnovi rimskih riječnih brodova prema znanstvenim kriterijima. Prva je replika izrađena između 2016. i 2018. godine izgradnjom F.A.N.-a, koji je putovao Dunavom do Crnog mora. Trenutno se gradi novo središte u Gunzenhausenu (blizu mjesta stare rimske utvrde) i na (suvremenom) Altmühlseeu i u njemu se obavlja obnova Dunavskog ophodnog broda iz 4. stoljeća tipa *lusoria*. Kao što pokazuju gore navedeni projekti, Profesura je također predana uskom povezivanju znanosti i javnosti (posredstvom znanosti). Tako ovaj institut pokazuje koliko drevna povijest i danas može biti djelotvorna i moderna.

Odjel za Antiku, Sveučilište Paris Lodron Salzburg (Austrija)

Antički odjel sastoji se od tri cjeline: antičke povijesti, klasične i ranoegejske arheologije te klasične filologije. Njegov fokus je na istraživanju povijesti, kulture i civilizacije, umjetnosti i književnosti antike, kultura svojih prethodnika na mediteranskom području i njihovih post-antičkih transformacija.

Glavne teme jedinice za antičku povijest su rimska provincijska povijest i sociologija ili kulturno posredovanje, ali također ekonomska i socijalna povijest, kulturna i mentalna povijest, vojna povijest i povijest medicine.

Voditelj PLUS tima je mag. Dr. Rupert Breitwieser, čiji su glavna polja istraživanja povijest medicine, podvodna arheologija, drevni brodovi i pomorstvo te rimski provincijski studiji. Daljnji članovi tima su mag. Dr. Maria Erker BA, koja se specijalizirala za muzejsku pedagogiju i obrazovanje i Anna Windischbauer BA, studentica arheologije i antičke povijesti na PLUS-u, koja se fokusira na rimske provincijalne studije.

PLUS će svojom stručnošću u rimskim provincijskim studijama i muzejskoj pedagogiji doprinijeti ključnom dijelu u istraživanju povijesti i razvoju austrijskih nalazišta na Dunavu, kao i u kulturnom posredovanju i muzeologiji.

Ludwig Boltzmann Institut za arheološku prospekciju i virtualnu arheologiju (Austrija)

Institut za arheološku prospekciju i virtualnu arheologiju Ludwig Boltzmann (LBI ArchPro) međunarodna je istraživačka inicijativa posvećena razvoju i unapređenju budućih tehnologija i metoda za zaštitu naše zajedničke kulturne baštine. Pristup LBI ArchPro temelji se na primjeni neinvazivnih, učinkovitih metoda arheološke prospekcije i digitalne dokumentacije.

Daljinsko istraživanje (lasersko skeniranje, snimanje iz zraka, 3D modeliranje na temelju slike) i geofizička prospekcija na površini (magnetometrija, radar koji prodire u zemlju) koriste se u arheologiji za otkrivanje i istraživanje ukopanih i još uvijek stojećih arheoloških građevina bez izlaganja riziku od uništenja. Tim LBI ArchPro razvija motorizirane višesenzorske mjerne

sustave za visoko precizna prospekcijska istraživanja u svim razmjerima - od pojedinačnog kamenja do cijelih arheoloških krajolika.

Razvijeni su i korišteni učinkoviti softverski alati za računalnu vizualizaciju i arheološku interpretaciju prikupljenih podataka. Stručnjaci pomoću računala traže arheološke strukture skrivene u virtualnim slikama podataka. Virtualni iskop rezultira digitalnim arheološkim kartama koje se potom interpretiraju te 3D virtualnim rekonstrukcijama.

Od 2010. godine LBI ArchPro je svojim revolucionarnim pristupom istraživao mnoge arheološke krajolike diljem Europe, poput UNESCO-ve svjetske kulturne baštine Stonehengea i naselja vikinškog doba Birka-Hovgården ili rimskog grada Carnuntuma u Austriji.

LBI ArchPro istraživački je institut Ludwig Boltzmann Gesellschafta sa sjedištem u Beču u Austriji.

Institut za teorijsku i primijenjenu mehaniku Češke akademije znanosti (Češka)

Prethodnik Instituta za teorijsku i primijenjenu mehaniku (ITAM) osnovan je 1921. godine kao objekt za istraživanje i ispitivanje zgrada Češkog tehničkog sveučilišta u Pragu. Institut je 1953. uključen u novoosnovanu Čehoslovačku akademiju znanosti (kasnije Češku akademiju znanosti). Institut se tradicionalno fokusira na istraživanja vezana uz građevinski materijal, građevine i lokalitete. Bavi se osnovnim i primijenjenim istraživanjima na polju mehanike čvrstih faza usmjerenih posebno na dinamiku, mikromehaniku, biomehaniku, nelinearnu mehaniku, procese kvara materijala i mehaniku čestica medija. Uključen je u istraživanje

interdisciplinarnih problema kulturne baštine podržavajući znanstvenu osnovu za očuvanje, znanje i uporabu spomenika, povijesnih naselja i kulturnih krajolika. Proučava skrivene karakteristike predmeta kulturne baštine u svrhu njihovog datiranja, podrijetla i arheometrije. Također se bavi tehnikama povijesne gradnje i povijesnim urbanizmom. Istraživanja su posebno usmjerena na metode upravljanja povijesnim zgradama i naseljima koje su suočene s utjecajima globalnih izazova i rizika za kulturnu baštinu, uključujući utjecaje neprimjerene upotrebe kao što je masovni turizam, ili prirodnih katastrofa i katastrofa izazvanih čovjekom, točnije poplava, potresa, djelovanja vjetera u kombinaciji s drugim štetnim vremenskim uvjetima. Proučene su metode učinkovitog očuvanja, poboljšanja otpornosti i očuvanja kulturne baštine prije i nakon katastrofe.

Općinski zavod za zaštitu spomenika u Bratislavi (Slovačka)

Općinski zavod za zaštitu spomenika u Bratislavi (MMPI) istraživačka je ustanova sa stručnjacima za arheologiju, etnografiju, arhitekturu i povijest umjetnosti, a smještena je u središtu starog grada Bratislave. Tijekom 52 godine svog postojanja (osnovan 1968.) ovaj je zavod bio jedina općinska ustanova za zaštitu spomenika u Slovačkoj s koordinacijskom, savjetodavnom i znanstvenom nadzornom ulogom. Za to vrijeme postignuta su mnoga značajna arheološka istraživanja i otkrića. MMPI je tri puta nagrađivan u kategoriji "Najbolje otkriće godine u Slovačkoj" (1996., 2002. i 2009.), dva puta za "Izložbu godine" (2015., 2017.) i jednom za "Događaj - dugoročni projekt" (2019.), nagradom časopisa Spomenici i muzeji i Odbora za spomenike Slovačke Republike. Godine 2003. Institut je nagrađen nagradom Europske unije za kulturnu baštinu - *Europa Nostra Award* za arheološka istraživanja i prezentacije *Fischermen's Forgate*.

Ivo Štassel direktor je MMPI-a od 2004. Studirao je povijest umjetnosti u okviru teme povijesne arhitekture i od tada djeluje kao konzervator. Njegova se praksa uglavnom fokusirala na grad Bratislavu na polju povijesnog urbanizma, prezentaciji arheološke baštine i restauraciji spomenika, pokretnih i nepokretnih.

Margaréta Musilová radi kao arheologinja u MMPI-u od 1984. Osim svog arheološkog istraživačkog rada djeluje u polju prezentacije i popularizacije (ne samo) arheološke baštine. Za svoj je trud dobila nekoliko nagrada (npr. Europa Nostra, nagrada časopisa Spomenici i muzeji).

Anna Gondová arhitektica je i istraživačica koja se fokusira na temu restauracije spomenika, povijesti te teorije arhitekture i djelatnosti povezanih s prezentacijom materijalne i nematerijalne baštine.

Silvia Nováčiková studirala je u polju arheologije i komparativne teologije te je sudjelovala u iskopavanjima u zemlji i inozemstvu.

Jana Gillányiová radi kao knjigovođa u MMPI-u s dugogodišnjim iskustvom u području financijskog upravljanja.

Slovačko tehnološko sveučilište, Arhitektonski fakultet (Slovačka)

Predavanje arhitekture na STU započelo je 1946. godine, čime je Arhitektonski fakultet (FA) postao najnoviji dodatak Slovačkom tehnološkom fakultetu. U to je vrijeme osnovan Odjel za arhitekturu i konstrukcijsko inženjerstvo kao dio Ogranka za konstrukcije na Slovačkom veleučilištu (SVŠT), koji se danas naziva Građevinski fakultet. U sljedećih sedamdeset godina Fakultet se pretvorio u vitalnu i konkurentnu instituciju i svake godine opslužuje preko 1000 studenata. Iako je pod svojim krovom držao studijske programe dizajna više od 25 godina, u 2020. godini dizajn je postao i dijelom službenog naziva institucije. Arhitektonski fakultet preimenovan je, a od rujna 2020.

Danas je Fakultet za arhitekturu i dizajn STU najveća obrazovna institucija za arhitekta i dizajnere u Slovačkoj. Profil fakulteta odražava sveučilišna načela i uspostavlja uvjet za profesionalni rad u matičnoj zemlji i okviru EU. U tom pogledu postoji jasna orijentacija za pripremu arhitekata, urbanista i dizajnera u kreativnom okviru. Sadašnji dvogodišnji sustav studija usredotočen je na spremnost budućih stručnjaka. Ističe se svijest o umjetničkim i teorijskim predmetima, kao i o raznim tehničkim i dizajnerskim predmetima, od urbanog planiranja do dizajna interijera.

Fakultet za arhitekturu i dizajn smješten je u zgradi koju je projektirao Emil Belluš, najvažniji slovački arhitekt u 20. stoljeću i osnivač škole po kojoj je nazvana dvorana "Aula profesora Belluša" (s prebivalištem u sklopu koledža). Uz takve se predavaonice za razvoj kreativnih sposobnosti i profesionalnih vještina mogu koristiti, računarsku opremu i fakultetsku knjižnicu koja sadrži značajne stručne knjige i časopise (mnogi koji su međunarodno priznati).

Odsjek za povijest arhitekture i očuvanja spomenika datira u 1870., stoga je ova institucija gotovo istodobna s početkom organiziranog školovanja u polju arhitekture na sveučilišnoj razini u Mađarskoj.

Odjel za arhitekturu, osnovan u spomenuto doba pod vodstvom Imrea Steindla, može se smatrati njegovim prethodnikom. Svakako, tijekom dugih desetljeća su se ime, zadatak i osoblje značajno promijenili, ali cijelo je vrijeme to bila nacionalna znanstvena radionica za obrazovanje u povijesti arhitekture u Mađarskoj.

Pored povijesti arhitekture važnu ulogu u portfelju Odsjeka igrao je ranije dizajn zgrada, a kasnije pa sve do danas i znanstvena istraživanja očuvanja spomenika i teorije arhitekture.

Najvažnija zadaća Odsjeka je podučavati cjelokupnu povijest arhitekture kroz teoretska predavanja i praktične seminare na sveobuhvatan način. Predmet povijesti arhitekture prati studente tijekom cijelog obrazovanja. Prijenos znanja o očuvanju spomenika temelji se na njihovim vještinama razvijenim na spomenutim predavanjima. Cilj nam je potvrditi povijesni pristup unutar složenih (dopunjenih stručnim savjetovanjima) arhitektonskih tečajeva i dizajnerskih studija.

Odsjek također nudi postdiplomsko obrazovanje sa diplomom Specijaliziranog inženjera za očuvanje izgrađene baštine. Profesori Odsjeka sudjeluju u radu Stalnog povjerenstva za povijest i teoriju arhitekture i očuvanje spomenika u Mađarskoj akademiji znanosti.

Istraživački rad Odsjeka podupire profesionalna knjižnica od gotovo 20 000 svezaka i arhivskih knjiga te usluga informacija koje pružaju profesionalni knjižničari kao i jedinstveni Arhiv crteža i planova. Internetski znanstveni časopis Odsjeka pod nazivom *Architectura Hungariae* izlazi već nekoliko godina. Na Odsjeku se također uređuje jedan od Akademijinih časopisa, *Arhitektonika i arhitektura (Építés-Építészettudomány)*, kao i znanstveni časopis pod nazivom *Očuvanje spomenika (Műemlékvédelem)* i znanstveni časopis Arhitektonskog fakulteta, *Periodica Polytechnica Architecture*. Tijekom akademske godine cilj nam je studentima arhitekture pružiti osobno iskustvo kroz redovite programe anketiranja na licu mjesta u Mađarskoj ili inozemstvu. Odsjek također smatra važnom zadaćom uključivanje sljedećih generacija u istraživanje, stoga su naši studenti ključni sudionici znanstvenih studentskih konferencija.

Važan cilj Odsjeka je sudjelovanje u suvremenom znanstvenom diskursu, raznim domaćim i međunarodnim suradničkim i istraživačkim programima.

Svi predavači i osoblje Zavoda uključeni su u obrazovne i istraživačke radove projekta.

Davino Ltd. (Mađarska)

DAVINO nudi bogato iskustvo savjetovanja o turizmu i kulturnoj baštini u pripremi i provedbi strategija i akcijskih planova za turizam i kulturnu baštinu, kao i u izradi realnih, praktičnih poslovnih planova za velike i male partnere, i to od međunarodne do lokalne razine. DAVINO-ovi savjetnici za odredišta nude detaljnu stručnost u vezi s projektima kulturne i baštinske tematike, u rasponu od planova upravljanja određenom baštinom do istraživanja utjecaja i potencijala kulturnih festivala. DAVINO je najčešće korišteno savjetovanje u ovom području i ima bogato iskustvo i stručnost, od cjelokupne strategije do usmjeravanja dizajna i upravljanja novim turističkim i kulturnim informacijskim centrima. DAVINO se zalaže za razvoj turizma i kulturne baštine koji je uistinu održiv i nudi savjetodavne usluge u održivom razvoju i upravljanju turizmom koje su integrirane s razvojem tržišta. DAVINO ima gotovo 10 godina iskustva u pružanju savjetodavnih usluga s integritetom, transparentnošću i predanošću.

Institut za arheologiju (Hrvatska)

Institut za arheologiju osnovan je 26. siječnja 1961. godine na osnivačkoj sjednici Odlukom Odjela za arheologiju i Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osnovan je pod nazivom „Institut povijesti umjetnosti i arheologije“ za daljnji znanstveni rad na proučavanju nacionalne baštine u područjima arheologije i povijesti umjetnosti.

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 15. svibnja 1965. ustanova je započela s radom pod nazivom „Arheološki institut“. Odlukom Vijeća Sveučilišta u Zagrebu, 13. lipnja 1968. stekla je status neovisnog Arheološkog instituta Sveučilišta u Zagrebu. Na temelju Zakona o organizaciji znanstvenog rada i Odluke Republičkog vijeća za znanstveni rad od 23. prosinca 1976., Institut je integriran u Centar za povijesne znanosti, a 9. rujna 1987. u Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Institut za povijest umjetnosti osamostalio se od Instituta za povijesne znanosti 21. studenog 1990. Odlukom Ministarstva znanosti i tehnologije 1. listopada 1991. godine osnovan je neovisni Institut za povijest umjetnosti, kojem je bio pridružen Odjel za arheologiju.

Institut za arheologiju etablirao se kao središnja znanstvena institucija za temeljna i primijenjena arheološka istraživanja u Republici Hrvatskoj koja pokriva sva arheološka razdoblja, istovremeno razvijajući teoriju i metodologiju istraživanja kao i stvarajući ARHINDOKS (Arheološki informacijski dokumentacijski centar) kao tematsku bazu podataka arheoloških nalazišta i nalaza. Uz osnovna arheološka istraživanja, osoblje Instituta za arheologiju sudjeluje u visokom obrazovanju. Institut za arheologiju razvio je bogatu izdavačku djelatnost objavljujući znanstvene i stručne časopise, monografije i zbornike radova, kao i organizacijom međunarodnih znanstvenih konferencija, okruglih stolova i radionica.

Institut za arheologiju (Srbija)

Institut za arheologiju u Beogradu osnovan je 31. svibnja 1947. godine s ciljem okupljanja stručnjaka iz područja arheologije u jednoj znanstvenoj instituciji. Prvobitno je bio dio Srpske akademije nauka, zamišljen kao mjesto s kojeg će se organizirati buduće arheološke akcije i sustavno koordinirati na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Rad Instituta uvijek se temeljio na znanstvenim istraživanjima, sustavnim istraživanjima i istraživanjima arheoloških nalazišta, publikacijama, kao i suradnji s drugim institucijama vezanim uz arheologiju i zaštitu kulturne baštine. Od 1961. godine Institut za arheologiju potpuno je neovisna znanstvena institucija koju financira Ministarstvo znanosti.

Istraživači Instituta vode veliki broj značajnih iskopavanja u Srbiji. Među zaštitnim iskopima koji su uslijedili nakon izgradnje hidroelektrana „Đerdap 1“ i „Đerdap 2“ na Dunavu ističu se opsegom, značajem i brojem nalazišta koja su oni dali. Posljednjih desetljeća Institut nastavlja provoditi arheološka istraživanja brojnih istaknutih lokaliteta, neovisno ili u suradnji s muzejima, zavodima za zaštitu spomenika kulture i međunarodnim partnerima.

Institut je 1950. godine dobio čast preuzeti izdavanje najstarijeg arheološkog časopisa u Srbiji - „Starinar“, koji traje i danas. Uz „Starinar“, izdavačka djelatnost Instituta uključuje niz posebnih izdanja, brojne monografije i tematske zbornike.

Broj suradnika Instituta postupno se povećavao pa Institut danas ima preko 50 stalnih istraživača i stotinjak vanjskih suradnika. Institut je usprkos burnim događajima posljednjih desetljeća uspio opstati više od 70 godina i kontinuirano postizati značajne i zapažene rezultate. Ova jedinstvena i centralna arheološka naučna institucija nalazi se u centru Beograda, u zgradi Srpske akademije nauka i umetnosti.

Fakultet tehničkih znanosti, Sveučilište u Novom Sadu (Srbija)

Fakultet tehničkih znanosti najveći je fakultet Sveučilišta u Novom Sadu, osnovan 1960. godine. Sastoji se od 13 odjela, 10 administrativnih službi i 31 istraživačkog centra. Nudi 90 akreditiranih studijskih programa. S preko 15.000 studenata i 1.200 zaposlenih, Fakultet se svrstava među najveće i najrazvijenije fakultete u regiji.

Brzi odgovor u generiranju novih tehnologija i potreba za obnovom postojećih, kao i intenzivan rast gospodarstva i socijalnog sektora, zahtijeva odgovarajući razvoj istraživačkog rada, istraživačko orijentiranog fakulteta i učinkovitih centara za pretvaranje znanja u svrhovite tehnologije. Ovime se pretpostavlja:

- Intenzivan razvoj znanja
- Visoka kvaliteta obrazovnog procesa
- Fleksibilni kurikulumi
- Novi, funkcionalni odnos fakultet - poduzeće.

Slijedom toga, djelatnosti Fakulteta tehničkih znanosti podijeljene su na sljedeći način:

- Obrazovanje
- Istraživanje i razvoj
- Primijenjena istraživanja (suradnja s industrijom)

Istraživačke aktivnosti Fakulteta usmjerene su na realizaciju istraživanja u okviru temeljnih projekata inovacijskog i tehnološkog razvoja. Fakultet je akreditiran kao istraživačka i znanstvena institucija. Istraživačke i razvojne aktivnosti Fakulteta provode se u modernim laboratorijima i računalnim centrima. Trenutno postoji više od 120 projekata koje podržavaju srpska i pokrajinska ministarstva znanosti i tehnologije i 87 međunarodnih projekata realiziranih u različitim okvirima: COST, EUREKA, H2020, INTERREG, ERASMUS + i CEEPUS.

Nacionalni turistički klaster "Bulgarian Guide" (Bugarska)

Nacionalni turistički klaster „Bulgarian Guide“ turistička je organizacija usmjerena na održivi razvoj specijaliziranih vrsta turizma, uključujući kulturnu baštinu i kulturni turizam, održivi razvoj turizma i poticanje razvoja poduzetništva u turističkom sektoru. Njegova je misija povezana s pružanjem obogaćujućeg turističkog iskustva turistima koji „traže“ te s potporom održivog razvoja MSP-a povezanih s turizmom, i to primjenom inovativnih pristupa pružanju turističkih usluga i aranžmana.

NTC BG Vodič ima iskustva u sljedećim područjima:

- Marketinške i branding aktivnosti; organizacija raznih događaja, npr. B2B sastanci, festivali, treninzi. Bio je suorganizator međunarodnih događanja u u okviru ITB-Berlin u 2015. i 2016. godini.
- Dizajn turističkih paketa i turističkih ruta
- Razvoj mrežnih platformi i aplikacija, uključujući web stranice s informativnim i marketinškim turizmom, mrežne platforme za obrazovanje i osposobljavanje, poslovni akcelerator, poslovna simulacijska igra.
- Istraživanje i analiza tržišnih uvjeta pravnih okvira, procjene potreba, kurikuluma i obrazovnih sustava.
- Razrada složenih strategija, uključujući onih o održivom razvoju turizma, valorizaciji kulturne baštine te primjeni inovativnih poslovnih modela.
- Razvoj digitalnih vještina među mladima, poticanje poduzetništva.
- NTC je razvio i trenutno uspješno održava portfelj nekoliko IT platformi, uključujući:
 - Turistička platforma (www.bg-guide.org/en) o bugarskoj kulturnoj baštini, mjestima u krajoliku, atrakcijama i kulinarskim mjestima (restoranima), pružajući korisniku priliku za drugačije turističko iskustvo. Platforma je nagrađena nagradom „Omiljeno web mjesto publike“ Bugarske web nagrade 2015.
 - Obrazovne platforme u području turizma: www.trans-edu.net, www.virtualrooms.eu, www.sem-centres.eu
 - Simulacijska igra zasnovana na turizmu: www.hotelempire.eu

Centar za tumačenje baštine (Bugarska)

CHI je neovisna nevladina organizacija, osnovana 2011. godine, koja radi na obogaćivanju pristupačnosti i kvalitete kulturnih ponuda dizajniranjem i uvođenjem kreativnih kulturnih iskustava za turiste i posjetitelje. Pruža znanje, alate i vještine za potporu proizvodnji baštine uključivanjem građana u izravne i digitalne formate učenja. Cilj CHI-a je nadahnuti poduzetništvo unapređivanjem kvalitetne interpretacije i priznanja baštine, stvoriti razumijevanje i uvažavanje baštine u javnosti i omogućiti društvenu uključenost "poboljšanjem sposobnosti, mogućnosti i dostojanstva ... ljudi na temelju njihovog identiteta" (Svjetska banka). U središtu su povijesna i kulturna mjesta, krajolici, parkovi prirode i zabavni/tematski parkovi, muzeji, lokalne zajednice, turističke ustanove, kreativne kulturne industrije

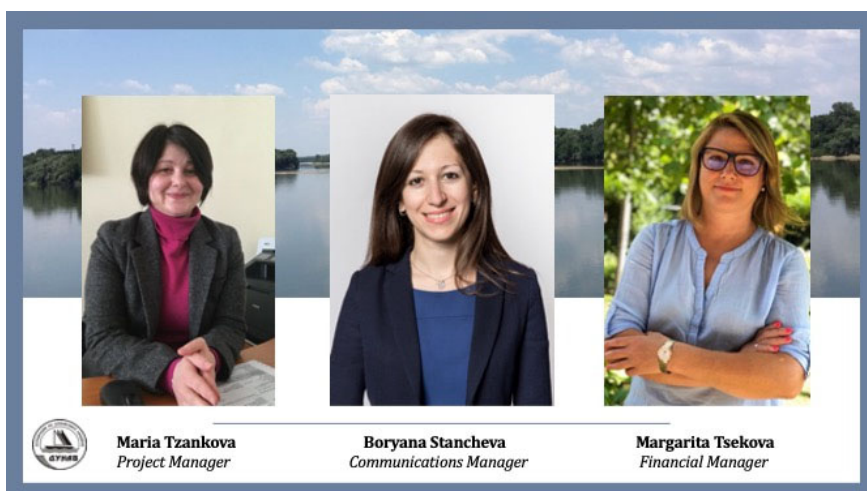
itd. CHI je član Bugarskog nacionalnog vijeća za turizam, savjetodavnog tijela za ministra turizma i Udruge Interpret Europe, a surađuje i s mnogim organizacijama na polju kulture i turizma. Dizajnira i implementira novu generaciju proizvoda i usluga interpretacije kulturne baštine za lokalitete baštine, kulturne subjekte i turističke ustanove koji uključuju posjetitelje i mještane u inkluzivno iskustvo i stvaranje. CHI promiče autentične kulture koje stvaraju vrijednost i odgovaraju na nove zahtjeve za emocionalnim turizmom. Gradi lance vrijednosti participativnim zajedničkim upravljanjem, potičući tako inkluzivno i održivo planiranje zajednice za poboljšani međugeneracijski i interkulturni dijalog. CHI radi na otpornosti i pomlađivanju baštine u privatnim i javnim prostorima primjenjujući međunarodno usvojene kriterije i standarde za kvalitetno pisanje i pripovijedanje priča. Organizira treninge o tome kako angažirati publiku i izravno se povezati s DNK-om lokalne baštine i odredišta.

Udruga općina na rijeci Dunav „Dunav“ (Bugarska)

Udruga općina na rijeci Dunav „Dunav“ (ADRM) regionalno je udruženje od 35 lokalnih javnih općina u bugarskom dijelu Podunavlja. Osnovan je 1993. ADRM ima snažan regionalni identitet i vodi postupak formuliranja koncepta i strategije za regionalni razvoj kao dio dunavske makroregije i za postizanje ciljeva Strategije EU-a za Podunavlje.

Prioritetna područja politike Udruge su prometna povezanost, turizam, energetika i okoliš, obrazovanje i istraživanje te civilna zaštita. Horizontalna pitanja su dobro upravljanje, pametna specijalizacija, inovacije i održivi razvoj te prekogranična i transnacionalna suradnja.

ADRM ima jedinstveno iskustvo na području donjeg Podunavlja što se tiče valorizacije zajedničke baštine rimskog limesa: ADRM je razvio turističku rutu sa svim svojim elementima (strategije i promotivni materijali); prikupio je informacije i istraživanja o lokalitetima rimskog limesa, muzejima i festivalima, kao i dobru praksu u razvoju i promicanju rimske baštine; izgradio je partnerstva sa svim relevantnim dionicima u Bugarskoj i Rumunjskoj. Ovo se iskustvo može nadograditi većim partnerstvom u okviru Living Danube Limesa. Primjenjivat će se i dalje razvijati informacijska baza i obrazovni/promotivni materijali na temu Roman Frontier u širem zemljopisnom opsegu.

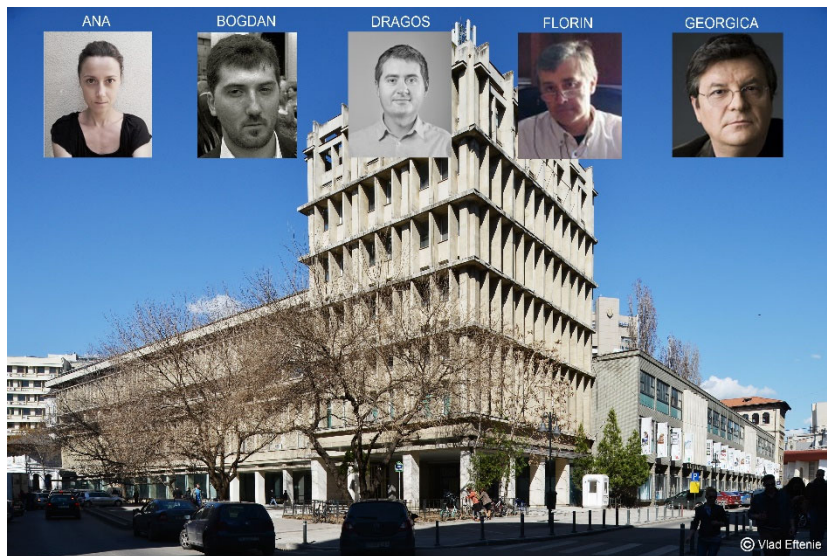

Sveučilište za arhitekturu i urbanizam „Ion Mincu“ (Rumunjska)

Sveučilište za arhitekturu i urbanizam "Ion Mincu" u Bukureštu najstarija je i najvažnija akademska institucija u ovom dijelu Rumunjske. Nastavlja dugu tradiciju lokalnog visokog obrazovanja u arhitekturi, čiji su temelji usko povezani s usponom moderne Rumunjske i postavljanjem nove institucionalne strukture i kulture tijekom druge polovice 19. stoljeća.

Sveučilište za arhitekturu i urbanizam "Ion Mincu" u Bukureštu nudi nekoliko programa prvostupnika, magistra i doktorata, što dovodi do različitih specijalizacija na polju arhitekture i urbanizma.

Diplomske i magistarske programe koordiniraju tri fakulteta Sveučilišta: Arhitektonski fakultet, Fakultet unutarnje arhitekture i Fakultet za urbanizam.

UAUIM jedan je od najvećih arhitektonskih fakulteta u Istočnoj Europi. Njegov kurikulum pokriva širok spektar arhitektonskih studija: od arhitekture i planiranja, od dizajna do tehnologije, od strukture do gradnje, od održivosti do energetske učinkovitosti, itd.

Nakon 15 godina od osnutka Arhitektonski fakultet predlaže nastavak i poboljšanje oblikovanja ponude s tri studijska programa.

Fakultet za urbanizam djeluje od 1997. godine zbog potrebe da se urbanisti obučavaju uz dizajnere zgrada, tako da se dva smjera studija međusobno preklapaju u području urbanog dizajna.

UAUIM ima veze s više od 80 arhitektonskih škola u Europi, Aziji, Južnoj Americi i Sjedinjenim Državama. Program Tempus i nakon toga program Erasmus olakšali su razmjenu učenika i učitelja između UAUIM-a i više od 50 arhitektonskih škola u Europi.

Muzej nacionalne povijesti i arheologije Constanta (Rumunjska)

Muzej nacionalne povijesti i arheologije u Constanti jedan je od najbogatijih muzeja u Rumunjskoj i druga je najveća institucija u zemlji, nakon Nacionalnog povijesnog muzeja Rumunjske u Bukureštu.

Nacionalni povijesni i arheološki muzej domaćin je impresivne baštine koja se sastoji od preko 430 000 predmeta koji datiraju od paleolitika do modernih vremena. Ono čime se u usporedbi sa sličnim institucijama u drugim županijama Muzej ističe jest to da iako je fokus na povijesti Dobruđe, on također pokriva nacionalno tematsko područje.

U instituciji se nalaze grčki, rumunjski, bizantski i srednjovjekovni predmeti (kamen, bronca, željezni alat i oružje), keramika, antički arhitektonski elementi (tj. stupovi, kapiteli, pedimenti, krajolik), antičke skulpture, staklene vaze, brončani kipovi, nakit, novac (zbirka uključuje srebrni, brončani i zlatni novac, od kojih su neki jedinstveni), ikone, dokumenti, mape, makete, fotografije, telegrami, časopisi, predmeti nekih ličnosti s početka dvadesetog stoljeća, namještaj i drugi predmeti od velikog povijesnog značaja.

Nacionalni institut za istraživanje i razvoj u turizmu (Rumunjska)

Nacionalni institut za istraživanje i razvoj u turizmu - INCDT jedina je institucija u Rumunjskoj specijalizirana za znanstvena istraživanja od nacionalnog interesa u području turizma. INCDT ima veliko iskustvo u istraživanju turizma koje je prikupljeno tijekom 49 godina neprekidnog djelovanja. Uloga INCDT-a je potkrijepiti znanstvenu osnovu za razvoj rumunjskog turizma u svim njegovim oblicima, pridonijeti povećanju konkurentnosti ovog sektora i razviti nacionalne i lokalne strategije na ovom polju.

INCDT je uključen u više od 14 projekata koje financira EU od 2010. godine, s ciljem jačanja međunarodne suradnje u području turizma na razini EU-a, a posebno u Podunavlju.

Institut je ostvario mnoge nacionalne projekte financirane iz nacionalnih istraživačkih programa i pridonio razvoju velike turističke infrastrukture za planinska i primorska odmarališta, balneoterapijska odmarališta, kao i razvoju Nacionalne strategije turizma 2019.-2022., Općeg glavnog prostornog planiranja - Poglavlje o turizmu, Nacionalne strategije ekoturizma te mnogih drugih različitih strategija na lokalnoj i regionalnoj razini.

INCDT je član različitih radnih skupina u području turizma, a član je Europske mreže kulturnog turizma od 2014. godine.

Glavna područja nadležnosti INCDT-a su razvoj studija i statistika u turizmu, razvoj lokalnih, županijskih i regionalnih strategija u turizmu, tehnička dokumentacija (studije izvodljivosti i prethodne izvodljivosti) te istraživanje i razvoj u turizmu.

Republika Moldavija

Uz prethodno navedene imamo i moldavskog partnera u Living Danube Limes timu i radujemo se što ćemo ovu instituciju predstaviti u sljedećem broju našeg biltena.

STATUS QUO OF THE WORK IN LIVING DANUBE LIMES

Izveštaj o radnom paketu WP T1

Kao temelj cijelog projekta, presudno je arheološki i povijesno karakterizirati i razumjeti različite aspekte rimskog dunavskog limesa kako bi se moglo u skladu s tim predstaviti i promovirati ovo zajedničko mjesto kulturne baštine. Limes ne treba shvatiti samo kao utvrđenu granicu, koju vojska čuva i brani, već kao prirodnu barijeru koja je služila ili kao obrambena crta u vrijeme nemira i rata ili kao spojni element koji se koristi za transport i trgovinu. Nadalje, treba uzeti u obzir da je svaki dio dunavskog limesa, koji se kao cjelina protezao na udaljenosti od gotovo 3000 kilometara duž sjeverne granice Rimskog carstva, prošao kroz drugačiji razvoj zbog napretka rimske ekspanzije, različitih germanskih plemena koja su se naseljavala na različitim područjima, u različitim prirodnim uvjetima itd. Stoga smo kao prvi korak zajednički izradili rad koji se bavi različitim aspektima koji karakteriziraju rimski dunavski limes i život duž ove drevne „vodene granice“ u prvih šest stoljeća naše ere.

Sljedeći središnji dio WP T1 je identifikacija osam pilot lokacija, po jedna u svakoj od sljedećih partnerskih zemalja (od zapada prema istoku u skladu sa smjerom toka Dunava): Njemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Bugarska i Rumunjska. Kako bi prikupio vrijedne informacije o njihovim arheološkim ostacima, projektni partner Ludwig Boltzmann Institut za arheološku prospekciju i virtualnu arheologiju (LBI ArchPro) provest će opsežna geofizička istraživanja na nekoliko pilot lokacija tijekom prve polovice 2021 godine. Geofizičko istraživanje je metoda nerazorne prospekcije koja se koristi za istraživanje i mapiranje arheoloških struktura ispod površine tla. Rezultati tih ispitivanja služiti će dalje kao osnova za rekonstrukciju virtualne stvarnosti koja će se razviti u WP T2.

Stoga je LBI ArchPro pružio partnerima Living Danube Limes projekta katalog kriterija kako bi im pomogao u identificiranju rimskih nalazišta koja obećavaju geofizičko istraživanje. Na temelju toga, zemlje partneri unaprijed su definirale izbor mogućih pilot lokacija. Nakon procjene na temelju daljnjih kriterija, poput turističkog potencijala lokacija, izvršit će se konačni odabir i osam pilot lokacija Living Danube Limesa bit će konačno identificirano početkom 2021. Radujemo se što ćemo vam ih predstaviti u drugom izdanju našeg biltena.

Rekonstrukcija kasnorimskog dunavskog broda u WP I1

Fotografije: M. Orgeldinger

Na temelju ostataka rimskih brodskih olupina otkrivenih u Mainzu 1981. godine, naš partner Sveučilište Friedrich-Alexander rekonstruira kasnorimski dunavski brod iz 4. stoljeća nove ere. Rekonstrukcija se temelji na olupinama Mainza I i V, izloženim u Muzeju drevnog pomorstva u Mainzu. Brod je rekonstruiran što je moguće bliže rimskim uvjetima i bit će dovršen do kraja lipnja 2022. godine, a Dunavom će ploviti do Crnog mora, time povezujući sve pilot lokacije Living Danube Limes projekta i zemlje partnere. Nakon završetka projekta, brod će ostati u svakoj partnerskoj zemlji koja graniči s Dunavom godinu dana. Ime našeg rekonstruiranog broda je *Danuvina Alacris*, što se lijepo poklapa s prva dva dijela naziva našeg projekta, Živi Dunav.

Naš je brodograditelj već u izradi nacрта, o čemu se savjetovao s Rolandom Bockiusom, koji je objavio kasnoantičke olupine pronađene u Mainzu 2006. Istraživanje je dostupno, olupine su zabilježene u 3-D i započeta je rekonstrukcija; grupa volontera, učenika i graditelja brodova trenutno je potpuno posvećena procesu rekonstrukcije. Nakon sječe smreke

potrebne za jarbol i lopatice, ali i za proizvodnju prvih vesla, koja su također izrađena od smreke, početkom studenoga odrađena je velika akcija sječe hrasta; 18 hrastova duljine 20 metara s prosječnim promjerom 50 cm. Građa je potom transportirana na gradilište u Schlungenhofu u Njemačkoj, gdje je ograđena kako bi se osušila na vrijeme dok se grade okviri kobilice broda.

Sve se te aktivnosti provode što je moguće sličnije rimskim metodama ručnog rada i pomoću rimskih alata. U tu svrhu imamo rimske alate izrađene 1. srpnja, npr. rimska kovačnica, pile, bušilice, motike i blanjalice.

IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA LIVING DANUBE LIMES PROJEKTA

Online Kick-off sastanak

Dana 10. kolovoza 2020. okupilo se preko 80 sudionika iz deset zemalja partnera. Sastanak je otvorila koordinatorka projekta Anna Kaiser sa Sveučilišta Dunav Kreams - vodeći partner projekta - pozdravivši sve projektne i pridružene partnere te predloživši zdravicu za uspješan početak projekta. Tijekom početnog sastanka Sveučilište Dunav Kreams i voditelji pojedinačnih radnih paketa detaljno su izložili projekt. Svi projektne i pridružene partneri predstavili su sebe i svoje institucije. Pridružila nam se gospođa Ana Leganel, projektna službenica u Zajedničkom tajništvu Interreg Dunavskog transnacionalnog programa, koja je bila sretna što je službeno pokrenula projekt Living Danube Limes u ime Zajedničkom tajništva i koja je dala detaljan uvid u činjenice i brojke o Dunavskom transnacionalnom programu.

Prvi sastanak lokalne fokusne skupine u Njemačkoj

Prvi dio prvog sastanka lokalne fokusne skupine u Njemačkoj održan je putem interneta 16. rujna 2020. godine, a nazočili su mu prof. Alexandra Busch (generalna direktorica Römisch-Germanisches Zentralmuseuma), prof. Friederike Fless (predsjednica Njemačkog arheološkog instituta), Prof. Michael Sommer (predsjednik njemačke komisije za limes) i prof. Dreyer (FAU Erlangen-Nuremberg). Teme o kojima se raspravljalo u ovom odabranom stručnom krugu bile su

podrška javnosti projekta, medijski sadržaji za muzeje i volonteri za izgradnju rimskog dunavskog broda. Ideja o putujućoj izložbi, koja bi mogla biti ponuđena muzejima na Dunavu i koja će pratiti projekt, također je iznesena na virtualni stol.

Kao drugi dio prvog sastanka Lokalne fokusne skupine, sastanak dionika održan je 16. listopada u gradskoj vijećnici Gunzenhausen (Gunzenhausen je glavno mjesto rekonstrukcije broda). Tome su prisustvovali prvi gradonačelnik Gunzenhausena, g. Fitz, Daniel Burmann, čelnik udruge za posebne namjene, Wolfgang Eckerlein, šef turističkog ureda, kao i Boris Dreyer, Alexander Hilverda, Christina Sponsel-Schaffner iz FAU-a te lokalni kulturni predstavnici, g. Sommer (predsjedavajući njemačke komisije za Limes), g. Gschwind (Bayerische Denkmalpflege), gđa May (Limesfachberatung). Glavne točke o kojima su razgovarali s dionicima bile su dugoročne perspektive koje projekt može ponuditi za regiju, između ostalog za podršku Gunzenhausenovim naporima za novi Muzej limesa, potpuno opremljen medijima 21. stoljeća. Još jedno veliko pitanje, istaknuto je i čvrsto potvrđeno od svih strana - povijesnost lokalnih i regionalnih aktivnosti unutar Living Danube Limes projekta.

Otvorenje projekta za javnost: izgradnja broda

Fotografije: M. Orgeldinger

Dana 24. rujna započela je brodogradnja u Gunzenhausenu (Njemačka).

Glumci oživljene povijesti iz Austrije i Njemačke bili su vrlo dobro primljeni i predstavili su svoju kasnoantičku opremu u rimskom vojnom šatorskom logoru. Dobro odvojena zbog Covid-19 i vođena kružnom rutom, publika je stekla dojam o rimskim zanatima ponajviše u kovačnici u kojoj su kovani rimski čavli. Izloženi su bili i proizvodi kovača: rimske sjekire, dlijeta, blanjalice i bušilice. Predstavljene su i rimske cipele. Okupilo se 300 gledatelja i predstavnika lokalnih muzeja i kulturnih ustanova.

Online radionica Izgradnja brodova

14. prosinca 2020. godine Sveučilište Erlangen-Nürnberg bilo je domaćin radionice o rekonstrukciji lusorije, našeg patrolnog broda iz 4. stoljeća n. e.

Nakon uvoda u radionicu i teme izlaganja, predstavljeni su govornici. Uz to, izgradnja broda stavljena je u kontekst cjelokupnog projekta.

U svom je predavanju Ronald Bockius opisao posredne dokaze koji su naveli g. Höckmanna, istraživača lusorije Mainz, koja je model našeg broda, da rekonstruira lusoriju duljine oko 21,5 m s 30-32 veslača.

U trećem predavanju Boris Dreyer iznio je status rada u tijeku. Postupak gradnje brodova uključuje proizvodnju rimske opreme i alata. Naravno, postupak rekonstrukcije uključuje i rad na samom brodu: odabir i sječa vrsta drveća koje su također korištene na izvornim, rimskim brodovima (olupine Mainza). Smreka će se koristiti za dijelove čamca koji nisu sačuvani (tj. jarbol, jedra, vesla). Hrast će se srušiti i prevesti do Schlungenhofa u Altmühlsee, gdje će biti glavno radilište, a zatim, 2030. godine, i konačno mjesto lusorije. Predloži za Danuvina Alacris, što je naziv novog broda tipa *lusoria*, izrađeni su prema optimiziranom planu. Rešetke od hrasta i podizanje dvorane na konačnom gradilištu rezervirani su za početak 2021. godine.

U četvrtom je predavanju Timm Weski dao pregled komponenta rimskih brodova koji nisu sačuvani u našem izvorniku u Mainzu, ali se mogu vjerodostojno dodati iz drugih konteksta iz istog ili bliskog vremena. Ne postoje jasni dokazi u svim slučajevima, ali se mogu ukazati na aproksimacije i mogućnosti.

ZABIJEŽITE U KALENDARE

Nadamo se da ćemo u 2021. godini konačno moći provoditi aktivnosti na licu mjesta na našim „pilot“ mjestima, zato pratite aktivnosti domaćih „pilot“ lokacija na našim internetskim medijima ili stupite u kontakt s našim partnerima u odgovarajućim zemljama.

Od 13. do 19. srpnja 2021. u Viminacijumu u Srbiji održava se naša međunarodna ljetna škola s fokusom na neinvazivne arheološke metode.

Naše prve međunarodne konferencije usredotočit će se na povijesni potencijal pripovijedanja duž rimskog dunavskog limesa i održat će se u Novom Sadu u Srbiji od 7. do 9. rujna 2021. godine.

POSJETITE NAS ONLINE

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/living-danube-limes>

@LivingDanubeLimes

@DanubeDtp

@livingdanubelimes

@Living Danube Limes

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme Living Danube Limes

